

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาความยั่งยืนของการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ โดยแบ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกษตรกรแบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกร

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ของเกษตรกรในปัจจุบัน

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพของที่ดินและสภาพสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการ
ใช้ประโยชน์ที่ดินในการผลิต

ตอนที่ 4 การจัดการที่ยั่งยืนด้านการใช้ประโยชน์ที่ดินของเกษตรกรในรอบ 5 ปี ที่ผ่านมา
และในอนาคต

ตอนที่ 5 ปัญหาและอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเจ้าหน้าที่ป่าไม้แบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ลักษณะบุคคลของผู้ให้ข้อมูล

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ที่มีความยั่งยืนของการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่
ป่าไม้

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ป่าไม้เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่
ป่าไม้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกษตรกรมีทั้งหมด 5 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร
ผู้ถือครองทำกินในพื้นที่ป่าไม้

1.1 อายุ จากการศึกษาพบว่าอายุของเกษตรกรผู้ถือครองทำกินในพื้นที่ป่าไม้มีอายุเฉลี่ย 45 ปี ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-55 ปี ร้อยละ 43.7 รองลงมามีอายุระหว่าง 26-40 ปี ร้อยละ 31.0 อายุระหว่าง 56-70 ปี ร้อยละ 16.5 อายุต่ำกว่า 26 ปี ร้อยละ 4.9 และอายุมากกว่า 70 ปี ร้อยละ 3.9 ตามลำดับ มีเกษตรกรผู้ถือครองทำกินในพื้นที่ป่าไม้ อายุสูงสุด 78 ปี และอายุต่ำสุด 21 ปี ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 14.08 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเกษตรกรผู้ถือครองทำกินในพื้นที่ป่าไม้จะมีอายุระหว่าง 41-55 ปี (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 อายุของเกษตรกรผู้ถือครองทำกินในพื้นที่ป่าไม้

ช่วงอายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 26	5	4.9
26 – 40	32	31.0
41 – 55	45	43.7
56 – 70	17	16.5
มากกว่า 70	4	3.9
รวม	103	100

อายุต่ำสุด 21 ปี อายุเฉลี่ย 45 ปี

อายุสูงสุด 78 ปี ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 14.08

1.2 การศึกษา จากการศึกษพบว่าการศึกษาของเกษตรกรผู้ถือครองทำกินในพื้นที่ป่าไม้ส่วนใหญ่จะมีการศึกษาอยู่ในระดับ ป.4 หรือเทียบเท่าคือ ร้อยละ 58.2 เนื่องจากการศึกษาภาคบังคับในสมัยก่อนถึงชั้น ป.4 รองลงมาคือการศึกษาชั้น ป. 7 หรือเทียบเท่าร้อยละ 18.4 สูงกว่า ม.3 หรือเทียบเท่าร้อยละ 3.9 จะเห็นได้ว่าเกษตรกรผู้ถือครองทำกินในพื้นที่ป่าไม้ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษา ป.4 หรือเทียบเท่า (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ระดับการศึกษาของเกษตรกร

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่ได้เรียนหนังสือ	4	3.9
ต่ำกว่า ป.4	5	4.9
ป.4 หรือเทียบเท่า	60	58.2
ป.7 หรือเทียบเท่า	19	18.4
สูงกว่า ม.3 หรือเทียบเท่า	15	14.6
รวม	103	100

1.3 สถานภาพสมรส ปรากฏว่า เกษตรกรผู้ถือครองทำกินในพื้นที่ป่าไม้ส่วนใหญ่ แต่งงานแล้วร้อยละ 77.7 รองลงมาเป็นหม้ายหรือหย่าร้างร้อยละ 13.6 และเป็นโสดร้อยละ 8.7 (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 สถานภาพสมรสของเกษตรกร

สถานภาพสมรส	จำนวน (คน)	ร้อยละ
โสด	9	8.7
สมรสแล้ว	80	77.7
เป็นหม้ายหรือหย่าร้าง	14	13.6
รวม	103	100

1.4 อาชีพหลัก ปรากฏว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม คือร้อยละ 45.7 รองลงมาประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปร้อยละ 38.8 ประกอบอาชีพอื่น ๆ เช่น ค้าขาย รับเหมาก่อสร้าง ร้อยละ 12.6 ประกอบอาชีพลูกจ้างบริษัทหรือโรงงานร้อยละ 1.9 และรับราชการร้อยละ 1 (ตารางที่ 5)

หมายเหตุ อาชีพหลักหมายถึง อาชีพที่บุคคลผู้นั้นปฏิบัติหรือกระทำอยู่เป็นประจำ

ตารางที่ 5 อาชีพหลักของเกษตรกร

อาชีพหลัก	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เกษตรกรรม	47	45.7
รับราชการ	1	1.0
ลูกจ้างบริษัทหรือโรงงาน	2	1.9
รับจ้างทั่วไป	40	38.8
อื่น ๆ	13	12.6
รวม	103	100

1.5 อาชีพรอง จากผลการวิเคราะห์พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ร้อยละ 43.7 รองลงมารับจ้างทั่วไปร้อยละ 36.9 และประกอบอาชีพอื่น ๆ ร้อยละ 19.4 (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 อาชีพรองของเกษตรกร

อาชีพรอง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เกษตรกรรม	45	43.7
รับจ้างทั่วไป	38	36.9
อื่น ๆ	20	19.4
รวม	103	100

หมายเหตุ อาชีพรอง หมายถึง อาชีพที่บุคคลผู้นั้นกระทำเป็นครั้งคราวนอกเหนือจากอาชีพหลัก

1.6 รายได้จากการประกอบอาชีพเกษตร จากการศึกษาพบว่า เกษตรส่วนใหญ่มีรายได้จากการประกอบอาชีพเกษตรกรรม น้อยกว่า 30,000 บาทต่อปี คือร้อยละ 95.1 รองลงมาได้จากการประกอบอาชีพเกษตรกรรม 30,001-60,000 บาทต่อปี ร้อยละ 2.9 และมีรายได้จากการประกอบอาชีพเกษตรกรรม 60,001-90,000 บาทต่อปี และมากกว่า 90,000 บาทต่อปี ร้อยละ 1 (ตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 รายได้จากการประกอบอาชีพเกษตรกรรม

รายได้จากการประกอบอาชีพเกษตรกรรม (บาท/ปี)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
น้อยกว่า 30,000	98	95.1
30,001 – 60,000	3	2.9
60,001 – 90,000	1	1.0
มากกว่า 90,000	1	1.0
รวม	103	100
รายได้สูงสุด 10,000 บาท	รายได้เฉลี่ย	7,540 บาท
รายได้ต่ำสุด - บาท	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	0.39

1.7 รายได้นอกเหนืออาชีพเกษตรกร พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 87.4 มีรายได้นอกเหนือจากการประกอบอาชีพเกษตรกรต่ำกว่า 30,000 บาทต่อปี รองลงมาคือเกษตรกรมีรายได้นอกเหนือจากการประกอบอาชีพเกษตรกรอยู่ในระหว่าง 30,001 – 60,000 บาทต่อปี เป็นจำนวนร้อยละ 10.7 และเกษตรกรที่มีรายได้นอกเหนือจากการประกอบอาชีพเกษตรกรมากกว่า 90,000 บาทต่อปี มีจำนวนร้อยละ 1.9 (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 รายได้นอกเหนืออาชีพเกษตรกร

รายได้นอกเหนืออาชีพเกษตรกร (บาท/ปี)		จำนวน (คน)	ร้อยละ
น้อยกว่า 30,000		90	87.4
30,001 – 60,000		11	10.7
มากกว่า 90,000		2	1.9
รวม		103	100
รายได้สูงสุด	120,000 บาท	รายได้เฉลี่ย	16,575 บาท
รายได้ต่ำสุด	- บาท	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	0.51

1.8 ขนาดพื้นที่ป่าไม้ที่ถือครองเพื่อการเกษตร พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่จะมีพื้นที่ทำกินโดยเฉลี่ยเป็นพื้นที่สวน 1.85 ไร่ รองลงมาเป็นพื้นที่ไร่โดยเฉลี่ย 1.12 ไร่ และเป็นพื้นที่นา และพื้นที่อื่น ๆ โดยเฉลี่ย 1.02 ไร่ (ตารางที่ 9)

ตารางที่ 9 ขนาดพื้นที่ป่าไม้ที่ถือครองเพื่อการเกษตร

ลักษณะพื้นที่	พื้นที่ถือครองโดยเฉลี่ยต่อครอบครัว (ไร่)	เอกสารสิทธิ์
พื้นที่นา	1.02	ไม่มี
พื้นที่ไร่	1.12	ไม่มี
พื้นที่สวน	1.85	ไม่มี
พื้นที่อื่น ๆ	1.02	ไม่มี
รวมเฉลี่ย	1.26	

1.9 ระยะเวลาที่ถือครองพื้นที่ป่าไม้ พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เข้าถือครองทำกินในพื้นที่ป่าไม้ 11-15 ปี และมากกว่า 15 ปี ร้อยละ 35.9 รองลงมาระยะเวลาที่ถือครอง 5-10 ปีร้อยละ 20.4 และระยะเวลาที่ถือครองต่ำกว่า 5 ปี ร้อยละ 7.8 (ตารางที่ 10)

ตารางที่ 10 ระยะเวลาที่ถือครองพื้นที่ป่าไม้

ระยะเวลาที่ถือครองพื้นที่ป่าไม้ (ปี)		จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 5		8	7.8
5 – 10		21	20.4
11 – 15		37	35.9
มากกว่า 15		37	35.9
รวม		103	100
ระยะเวลาสูงสุด	25 ปี	ระยะเวลาเฉลี่ย	12 ปี
ระยะเวลาดำสุด	3 ปี	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	5.49

ตอนที่ 2 การจัดการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ของเกษตรกรในปัจจุบัน

2.1 การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่ดิน จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรมีรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินในการทำเกษตร-ป่าไม้ เฉพาะสัก-ลำไย ร้อยละ 3.9 การปลูกพืชเชิงผสม เกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกถั่วกับข้าวโพดร้อยละ 3.9 รองลงมาปลูกพริกกับมะเขือและยาสูบกับข้าวโพดร้อยละ 2.9 และปลูกกล้วย ตรีศไคร้ และกล้วยกับมะนาว ร้อยละ 1.9 การปลูกพืชเชิงเดี่ยว เกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกถั่วร้อยละ 8.7 รองลงมาปลูก กล้วย ยาสูบ และข้าวโพดร้อยละ 2.9 มีการปลูกพริกร้อยละ 1.9 และปลูกข้าวร้อยละ 1 การปลูกสวนผลไม้เกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกมะม่วง ร้อยละ 46.6 รองลงมาปลูกลำไยร้อยละ 24.3 ปลูกมะขามร้อยละ 3.9 ปลูกกระพ่อนร้อยละ 1.9 และปลูกขนุนร้อยละ 1 การเลี้ยงสัตว์เกษตรกรส่วนใหญ่เลี้ยงไก่ร้อยละ 25.2 รองลงมาเลี้ยงหมู และปลาร้อยละ 1.9 และเลี้ยงวัวร้อยละ 1.0 ส่วนการทำประโยชน์อื่น ๆ ก็มีการปลูกไม้ไผ่ตง และผักกาดเป็นต้น (ตารางที่ 11)

ตารางที่ 11 การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรดิน

การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรดิน	จำนวน	ร้อยละ
1. เกษตร - ป่าไม้		
ถั่ว - ถั่วเขียว	4	3.9
2. ป่าปลูกพืชผสมผสาน		
ถั่วเขียว - ตะไคร้	2	1.9
ถั่วเขียว - มะนาว	2	1.9
พริก - มะเขือ	3	2.9
ถั่ว - ข้าวโพด	4	3.9
ยาสูบ - ข้าวโพด	3	2.9
3. พืชเชิงเดี่ยว		
ถั่วเขียว	3	2.9
พริก	2	1.9
ถั่ว	9	8.7
ยาสูบ	3	2.9
ข้าว	1	1.0
ข้าวโพด	3	2.9
4. สวนผลไม้		
มะม่วง	48	46.6
ถั่วเขียว	25	24.3
มะขาม	4	3.9
ขนุน	1	1.0
กระท้อน	2	1.9

ตารางที่ 11 (ต่อ)

การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรดิน	จำนวน	ร้อยละ
5. การเลี้ยงสัตว์		
ไก่	26	25.2
หมู	2	1.9
วัว	1	1.0
ปลา	2	1.9
6. อื่น ๆ		
ไผ่	3	2.9
ผักกาด	1	1.0

2.2 ปริมาณของผลผลิตที่ได้ในแต่ละปี จากตารางที่ 12 ปรากฏว่าปริมาณผลผลิตส่วนใหญ่ของเกษตรกรจะเป็นพืชไร่เฉลี่ยคนละ 472.86 กก. รองลงมาเป็นพืชสวน เฉลี่ยคนละ 142.52 เป็นผลผลิตมาจากไม้ผลเฉลี่ยคนละ 117.93 กก. และผลผลิตอื่น ๆ คนละ 21.73 กก. ซึ่งประเภทของผลผลิตได้กำหนดชนิดที่ศึกษาได้ดังนี้

พืชไร่ ได้แก่ ข้าว ข้าวโพด ยาสูบและถั่วต่าง ๆ

พืชสวน ได้แก่ กลิ้ว ตะไคร้ มะนาว พริก มะเขือ และแตงกวา

ไม้ผล ได้แก่ มะม่วง ลำไย มะขาม ขนุน และกระท้อน

อื่น ๆ แบ่งเป็นประเภทสัตว์ ได้แก่ ไก่ หมู วัว และปลา

ส่วนพืช ได้แก่ ไม้ไผ่ ชะอม ผักกาด

ตารางที่ 12 ประเภทของพืชที่ปลูกในแต่ละปี

ประเภทของผลผลิต	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวนเฉลี่ย กก./คน
พืชไร่	36	24.66	472.86
พืชสวน	15	10.27	142.52
ไม้ผล	54	36.99	117.93
อื่น ๆ	41	28.08	21.73

2.3 ผลผลิตที่ได้รับ จากผลการศึกษาพบว่า ผลผลิตที่ได้รับเกษตรกรส่วนใหญ่จะนำผลผลิตที่เหลือไปจำหน่ายเป็นรายได้บ้างร้อยละ 43.7 รองลงมาจะนำผลผลิตไปเป็นอาหารในครัวเรือนร้อยละ 31.0 นำผลผลิตที่ได้ไปขายให้รายได้มกร้อยละ 21.4 และยังไม่ได้รับผลผลิตเนื่องจากเพิ่งปลูกในระยะเวลาไม่มีที่ปร้อยละ 4 (ตารางที่ 13)

ตารางที่ 13 ผลผลิตที่ได้รับในแต่ละปี

ผลผลิตที่ได้รับ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
บริโภคในครัวเรือน	32	31.0
เหลือจำหน่ายเป็นรายได้บ้าง	45	43.7
ให้รายได้มาก	22	21.4
ยังไม่ได้ผลผลิต	4	3.9
รวม	103	100

2.4 การปลูกพืชหมุนเวียน จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ปลูกพืชหมุนเวียน ร้อยละ 71.8 และปลูกพืชหมุนเวียนเพียงร้อยละ 28.1 (ตารางที่ 14)

ตารางที่ 14 การปลูกพืชหมุนเวียน

การปลูกพืชหมุนเวียน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ปลูก	29	28.2
ไม่ปลูก	74	71.8
รวม	103	100

2.5 การทำแนวอนุรักษ์ (การปลูกเป็นขั้นบันได, ปลูกพืชเป็นแนว ฯลฯ) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการทำแนวอนุรักษ์ร้อยละ 82.5 และมีการทำแนวอนุรักษ์โดยการทำขั้นบันไดร้อยละ 17.5 (ตารางที่ 15)

ตารางที่ 15 การทำแนวอนุรักษ์ (การทำขั้นบันได, ปลูกพืชเป็นแนว ฯลฯ)

การทำแนวอนุรักษ์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ทำ	18	17.5
ไม่ได้ทำ	85	82.5
รวม	103	100

2.6 การลดการบุกรุกแผ้วถางป่า ปรากฏว่าเกษตรกรส่วนใหญ่จะไม่ขยายพื้นที่ป่าที่ถือครองทำกินร้อยละ 82.5 เนื่องจากพื้นที่ติดกับแปลงที่ดินข้างเคียง และเกษตรกรจะขยายพื้นที่ทำกินร้อยละ 17.5 ถ้ามีโอกาสเนื่องจากพื้นที่บางส่วนยังติดป่าสงวนแห่งชาติที่ยังไม่มีผู้ครอบครอง (ตารางที่ 16)

ตารางที่ 16 การลดการบุกรุกแผ้วถางป่า

การบุกรุกการแผ้วถางป่า	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ลดการบุกรุกแผ้วถาง	85	82.5
ไม่ลด	18	17.5
รวม	103	100

2.7 การรักษาป่าในพื้นที่บริเวณใกล้เคียงหรือต้นน้ำ พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่จะช่วยกันดูแลรักษาในพื้นที่บริเวณใกล้เคียงหรือต้นน้ำร้อยละ 57.1 และไม่ได้เข้าไปดูแลรักษาป่าเพราะไม่มีเวลา ร้อยละ 42.9 (ตารางที่ 17)

ตารางที่ 17 การรักษาป่าในพื้นที่บริเวณใกล้เคียงหรือต้นน้ำ

การรักษาป่าในพื้นที่บริเวณใกล้เคียงหรือต้นน้ำ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ปฏิบัติ	64	57.1
ไม่ปฏิบัติ	39	42.9
รวม	103	100

2.8 การจัดให้มีการแผ้วถางวัชพืชรอบบริเวณพื้นที่ทำการเกษตร ปรากฏว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีการแผ้วถางวัชพืชรอบบริเวณพื้นที่ทำการเกษตรร้อยละ 70.9 และไม่มีมีการแผ้วถางวัชพืชรอบบริเวณพื้นที่ทำกินเพื่อการเกษตรร้อยละ 29.1 เนื่องจากพื้นที่ทั้งหมดติดกับแปลงของเกษตรกรข้างเคียงทุกด้าน (ตารางที่ 18)

ตารางที่ 18 การจัดให้มีการแผ้วถางวัชพืชรอบบริเวณพื้นที่ทำการเกษตร

การจัดให้มีการแผ้วถางวัชพืชรอบบริเวณพื้นที่ทำการเกษตร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ทำ	73	70.9
ไม่ทำ	30	29.1
รวม	103	100

2.9 การจัดทำแนวกันไฟ ก่อนที่จะมีการเผาไร่ทุกครั้ง พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ทำแนวกันไฟก่อนที่จะมีการเผาไร่ทุกครั้ง ร้อยละ 44.7 และเกษตรกรจะไม่ทำแนวกันไฟก่อนการเผาไร่ ร้อยละ 55.3 เนื่องจากเอาวัชพืชที่แผ้วถางไปเผาบริเวณข้างที่เป็นที่โล่ง หรือนำไปปกคลุมต้นไม้หรือพืชที่ปลูก (ตารางที่ 19)

ตารางที่ 19 การจัดทำแนวกันไฟ

การจัดทำแนวกันไฟ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ทำ	46	44.7
ไม่ทำ	57	55.3
รวม	103	100

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพของที่ดินสภาพสิ่งแวดล้อม และการอนุรักษ์ป่า
ที่เอื้ออำนวยต่อการใช้ประโยชน์ที่ดินในการผลิต

3.1 ชนิดไม้ที่เคยขึ้นมาก่อนการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ จากการศึกษาพบว่าพื้นที่ที่ใช้ประโยชน์ส่วนใหญ่เคยมีไม้เหียงและไม้พลวงขึ้นมาก่อนร้อยละ 58.2 แสดงว่าดินมีความสมบูรณ์ปานกลาง รองลงมาได้แก่ไม้เต็งและไม้รัง ร้อยละ 13.4 แสดงว่าดินมีความสมบูรณ์ต่ำ เคยมีไม้ไผ่ชนิดต่าง ๆ ขึ้นมาก่อนร้อยละ 6.5 มีไม้สักขึ้นมาก่อนร้อยละ 1.7 แสดงว่าเป็นป่าเบญจพรรณดินจะมีความสมบูรณ์มาก และมีไม้อื่น ๆ ขึ้นมาก่อนร้อยละ 20.2 (ตารางที่ 20)

ตารางที่ 20 ชนิดไม้ที่เคยขึ้นมาก่อนการใช้ประโยชน์ในพื้นที่

ชนิดไม้ที่เคยขึ้นมาก่อนการใช้ประโยชน์ในพื้นที่	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม้เหียงและไม้พลวง	59	58.2
ไม้เต็งและไม้รัง	14	13.4
ไม้ไผ่ชนิดต่าง ๆ	7	6.5
ไม้สัก	2	1.7
ไม้อื่น ๆ	21	20.2
รวม	103	100

3.2 ระดับความชุ่มชื้นของพื้นดินที่ทำประโยชน์ จากการศึกษาพบว่าพื้นดินที่ทำประโยชน์ส่วนใหญ่มีความชุ่มชื้นในระดับปานกลางร้อยละ 60.2 รองลงมาพื้นดินที่ทำประโยชน์มีความชุ่มชื้นในระดับน้อยร้อยละ 29.1 พื้นดินมีความชุ่มชื้นในระดับมากร้อยละ 10.7 (ตารางที่ 21)

ตารางที่ 21 ระดับความชุ่มชื้นของพื้นดินที่ใช้ทำประโยชน์

ระดับความชุ่มชื้นของพื้นดินที่ใช้ทำประโยชน์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มาก	11	10.7
ปานกลาง	62	60.2
น้อย	30	29.1
รวม	103	100

3.3 ลักษณะความลึกของดินที่ใช้ทำประโยชน์ พบว่าพื้นที่ที่ใช้ทำประโยชน์ส่วนใหญ่มีลักษณะความลึกของดินอยู่ในระดับลึกปานกลางร้อยละ 63.1 รองลงมามีความลึกอยู่ในระดับไม่ลึก ร้อยละ 21.4 และมีลักษณะความลึกของดินอยู่ในระดับลึกร้อยละ 15.5 (ตารางที่ 22)

ตารางที่ 22 ลักษณะความลึกของดินที่ใช้ทำประโยชน์

ลักษณะความลึกของดินที่ใช้ประโยชน์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ลึก	16	15.5
ลึกปานกลาง	65	63.1
ไม่ลึก	22	21.4
รวม	103	100

3.4 การใช้ปุ๋ยในการปลูกพืช พบว่ามีการใช้ปุ๋ยธรรมชาติมากที่สุดถึงร้อยละ 84.5 มีการใช้ปุ๋ยวิทยาศาสตร์ร้อยละ 50.5 และมีการใช้ทั้งปุ๋ยวิทยาศาสตร์และปุ๋ยธรรมชาติร้อยละ 13.6 (ตารางที่ 23)

ตารางที่ 23 การใช้ปุ๋ยในการปลูกพืช

การใช้ปุ๋ย	ใช้		ไม่ใช้	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ปุ๋ยวิทยาศาสตร์	52	50.5	40	38.8
ปุ๋ยธรรมชาติ	87	84.5	13	12.6
ปุ๋ยวิทยาศาสตร์ + ปุ๋ยธรรมชาติ	14	13.6		

3.5 ปัญหาการไหลบ่าของน้ำหน้าดินในช่วงฤดูฝน ปรากฏว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาเรื่องการไหลบ่าของน้ำหน้าดินหรือมีน้อยร้อยละ 86.4 รองลงมามีปัญหาเรื่องการไหลบ่าของน้ำหน้าดินในระดับปานกลางร้อยละ 11.7 และเกษตรกรมีปัญหาเรื่องการไหลบ่าของน้ำหน้าดินในระดับมากร้อยละ 1.9 (ตารางที่ 24)

ตารางที่ 24 ปัญหาในเรื่องการไหลบ่าของน้ำหน้าดินในช่วงฤดูฝน

ปัญหาการไหลบ่าของน้ำหน้าดิน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มีมาก	2	1.9
ปานกลาง	12	11.7
มีน้อยหรือไม่มี	89	86.4
รวม	103	100

3.6 ปริมาณการชะล้างพังทลายของดิน ปรากฏว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีปัญหาในเรื่องปริมาณการชะล้างพังทลายของดินอยู่ในระดับน้อยร้อยละ 85.4 รองลงมามีปัญหาปริมาณการชะล้างพังทลายของดิน ในระดับปานกลางร้อยละ 11.7 และมีปัญหาการชะล้างพังทลายของดินในระดับมากเพียงร้อยละ 2.9 (ตารางที่ 25)

ตารางที่ 25 ปัญหาเรื่องปริมาณการชะล้างพังทลายของดิน

ปริมาณการชะล้างพังทลาย	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มาก	3	2.9
ปานกลาง	12	11.7
ไม่มี	88	85.4
รวม	103	100

3.7 น้ำที่นำมาใช้ในการทำการเกษตรตลอดทั้งปี จากการศึกษา พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีน้ำใช้ทำการเกษตรเพียงพอตลอดปี ส่วนใหญ่จะอาศัยน้ำฝนและน้ำคลองชลประทานร้อยละ 66 และเกษตรกรร้อยละ 34 มีน้ำใช้เพื่อการเกษตรไม่เพียงพอตลอดปี เนื่องจากอาศัยน้ำฝนเพียงอย่างเดียว (ตารางที่ 26)

ตารางที่ 26 ปริมาณน้ำที่ใช้ในการทำการเกษตรตลอดปี

ปริมาณน้ำที่ใช้	จำนวน (คน)	ร้อยละ
พอเพียง	68	66
ไม่พอเพียง	35	34
รวม	103	100

3.8 การเกิดไฟป่าขึ้นในบริเวณรอบพื้นที่ทำการเกษตร ปรากฏว่าพื้นที่ทำการเกษตรส่วนใหญ่จะมีไฟป่าเกิดขึ้นบริเวณรอบพื้นที่บ้างร้อยละ 71.8 รองลงมาไม่มีไฟป่าเกิดขึ้นรอบบริเวณพื้นที่ทำการเกษตรร้อยละ 23.3 และเกิดไฟป่าบ่อย ๆ ขึ้นรอบบริเวณพื้นที่ทำการเกษตรร้อยละ 4.9 (ตารางที่ 27)

ตารางที่ 27 การเกิดไฟป่าที่เกิดขึ้นรอบบริเวณพื้นที่ทำการเกษตร

การเกิดไฟป่า	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มีบ่อย ๆ	6	4.9
มีบ้าง	73	71.8
ไม่มี	24	23.3
รวม	103	100

3.9 แสดงปริมาณนก แมลงหรือสัตว์ป่าที่อาศัยอยู่รอบบริเวณพื้นที่ทำการเกษตร ปรากฏว่าส่วนใหญ่จะมีปริมาณนก แมลง หรือสัตว์ป่าอยู่บ้าง เช่น นกปรอท งูสิง มดแดง จิ้งหรีด หนู กระรอก ตุ่น กระต่าย ร้อยละ 94.2 รองลงมามีปริมาณมากในพื้นที่ร้อยละ 3.9 และไม่มีในบางแห่งร้อยละ 1.9 (ตารางที่ 28)

ตารางที่ 28 ปริมาณนก แมลง หรือสัตว์ป่าที่อาศัยอยู่รอบ ๆ บริเวณพื้นที่ทำการเกษตร

ปริมาณนก แมลง หรือสัตว์ป่า	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มีจำนวนมาก	4	3.9
มีบ้าง	97	94.2
ไม่มี	2	1.9
รวม	103	100

3.10 การเหลือดันไม้ป่าไว้ในพื้นที่ทำการเกษตร พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่จะเหลือดันไม้ป่าที่ขึ้นอยู่เดิมไว้ในพื้นที่ทำการเกษตรร้อยละ 50.4 รองลงมาไม่มีการเหลือดันไม้ป่าในพื้นที่ทำกินเลยร้อยละ 47.6 และมีการเหลือไว้ในปริมาณที่มากตั้งแต่ 20 ต้นขึ้นไปประมาณร้อยละ 1.7 ไม้ป่าที่เหลือจะเป็นพวกไม้เต็ง ริง พลวง เหียง และไม้ไผ่บง (ตารางที่ 29)

ตารางที่ 29 ปริมาณการเหลือดันไม้ป่าไว้ในพื้นที่ทำการเกษตร

ปริมาณด้นไม้ป่า	จำนวน (คน)	ร้อยละ
จำนวนมาก	2	1.7
มีบ้าง	52	50.7
ไม่มี	49	47.6
รวม	103	100

3.11 การเก็บหาของป่าจากป่าในบริเวณใกล้เคียง ปรากฏว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีการเข้าไปเก็บหาของป่าในบริเวณใกล้เคียงกับพื้นที่ทำการเกษตรบ้าง เช่น เห็ด หน่อไม้ ไช้มัดแดง ผักหวาน เป็นต้น ร้อยละ 78.6 รองลงมาไม่มีการเข้าไปเก็บหาของป่าร้อยละ 14.6 และมีการเข้าไปเก็บหาของป่าเป็นจำนวนมากเพียงร้อยละ 6.8 (ตารางที่ 30)

ตารางที่ 30 การเข้าไปเก็บหาของป่าในบริเวณใกล้เคียงพื้นที่ทำการเกษตร

การเข้าไปหาของป่า	จำนวน (คน)	ร้อยละ
จำนวนมาก	7	6.8
มีบ้าง	81	78.6
ไม่มี	15	14.6
รวม	103	100

3.12 จำนวนป่าธรรมชาติที่เหลืออยู่บริเวณใกล้เคียง ปรากฏว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เห็นว่า มีป่าธรรมชาติเหลืออยู่บ้างร้อยละ 61.2 รองลงมาเห็นว่ามีป่าธรรมชาติเหลืออยู่เป็นจำนวนมาก ร้อยละ 33.0 และส่วนน้อยร้อยละ 5.8 เห็นว่าไม่มีป่าธรรมชาติเหลืออยู่ในบริเวณใกล้เคียงเลย ซึ่ง ความอุดมสมบูรณ์ของป่าเกษตรกรส่วนใหญ่เห็นว่ามีความสมบูรณ์อยู่ในระดับปานกลาง (ตารางที่ 31)

ตารางที่ 31 จำนวนป่าธรรมชาติที่เหลืออยู่บริเวณใกล้เคียงพื้นที่ทำการเกษตร

จำนวนป่าธรรมชาติที่เหลือ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มีจำนวนมาก	34	33.0
มีบ้าง	63	61.2
ไม่มี	6	5.8
รวม	103	100

3.13 การตัดไม้จากป่าบริเวณใกล้เคียงเพื่อการใช้สอย พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการ ตัดไม้มาใช้สอยเพื่อสร้างบ้าน กระท่อม หรือนำมาทำเป็นฟืน เนื่องจากมีบ้านอยู่อาศัยนอกพื้นที่ ทำการเกษตร และมีการใช้แก๊สในการทำเชื้อเพลิงหุงต้มอาหาร ร้อยละ 65 เกษตรกรมีการตัดไม้ เพื่อนำไปใช้สร้างกระท่อมหรือใช้เศษไม้ปลายไม้เพื่อหุงหาอาหารร้อยละ 35.0 (ตารางที่ 32)

ตารางที่ 32 การตัดไม้จากป่าบริเวณใกล้เคียงเพื่อใช้สอย

การตัดไม้จากป่าบริเวณใกล้เคียงเพื่อใช้สอย	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ตัดบ้าง	36	35.0
ไม่ตัด	67	65.0
รวม	103	100

ตอนที่ 4 การจัดการที่ยั่งยืนด้านการใช้ประโยชน์ที่ดินของเกษตรกรในรอบ 5 ปี
ที่ผ่านมาและในอนาคต

4.1 จากการศึกษาการจัดการที่ยั่งยืนด้านการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ของเกษตรกรในรอบ 5 ปีที่ผ่านมาและในอนาคตโดยให้เกษตรกรระบุปัญหาหรือสถานะแวดล้อม (Stress and Perturbation) ในด้านต่าง ๆ และได้กำหนดค่าคะแนนของคำถามดังนี้

ไม่ดี	ให้	1 คะแนน
ปานกลาง	ให้	2 คะแนน
ดี	ให้	3 คะแนน

จากนั้น นำคะแนนของผู้ให้ข้อมูลที่ระบุมาคำนวณน้ำหนักค่าเฉลี่ยในแต่ละข้อความโดยมีเกณฑ์ค่าคะแนนเฉลี่ยดังนี้

ช่วงคะแนนเฉลี่ย ระดับการจัดการที่ยั่งยืนด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน

1.00 – 1.66 การแก้ไขปัญหาไม่ดี (ความยั่งยืนต่ำ)

1.67 – 2.33 การแก้ไขปัญหาปานกลาง (ความยั่งยืนปานกลาง)

2.34 – 3.00 การแก้ไขปัญหาดี (ความยั่งยืนสูง)

จากการศึกษา (ตารางที่ 33) พบว่า เกษตรกรผู้ถือครองทำกินในพื้นที่ป่าไม้จำนวน 103 ราย ได้ระบุภาวะสภาพแวดล้อม (Stress and Perturbation) ในรอบ 5 ปี ที่ผ่านมาเกี่ยวกับการจัดการที่ยั่งยืน ด้านการใช้ประโยชน์ที่ดินของเกษตรกรดังนี้

1. ปัญหาเรื่องดินเปรี้ยวหรือดินเค็ม พบว่ามีปัญหาร้อยละ 24.3 มีการแก้ไขปัญหาได้ในระดับปานกลาง มีความยั่งยืนสูง

2. ปัญหาโรคและแมลงระบาดมาก ๆ พบว่ามีปัญหาร้อยละ 18.4 มีการแก้ไขปัญหาได้ในระดับปานกลาง มีความยั่งยืนสูง

3. น้ำท่วมอย่างกระทันหันมีปัญหาร้อยละ 5.8 เกษตรกรสามารถแก้ไขปัญหได้ในระดับปานกลาง มีความยั่งยืนสูง
  4. เกิดภาวะแล้งเป็นเวลานานมีปัญหาร้อยละ 13.6 เกษตรกรสามารถมีการแก้ไขปัญหได้ในระดับปานกลาง มีความยั่งยืนสูง
  5. ปัญหาดิน น้ำ อากาศ มลพิษ มีปัญหาร้อยละ 4.9 สามารถแก้ไขปัญหในระดับปานกลาง มีความยั่งยืนสูง
  6. ดินลาดชัน ทำให้เกิดการกัดเซาะพังทลายของดินมีปัญหาร้อยละ 10.7 เกษตรกรสามารถแก้ไขปัญหได้ในระดับปานกลาง มีความยั่งยืนสูง
  7. ดินมีศักยภาพในการเพาะปลูกต่ำ มีปัญหาร้อยละ 24.3 เกษตรกรสามารถแก้ไขปัญหได้ในระดับปานกลาง มีความยั่งยืนสูง
  8. ความรู้เกี่ยวกับการขาดธาตุอาหารในดิน มีปัญหาร้อยละ 20.4 เกษตรกรสามารถแก้ไขปัญหได้ในระดับปานกลาง มีความยั่งยืนสูง
  9. ราคาผลผลิตตกต่ำมีปัญหาร้อยละ 17.5 เกษตรกรสามารถแก้ไขปัญหได้ในระดับปานกลาง มีความยั่งยืนสูง
  10. การปฏิบัติเกี่ยวกับการอนุรักษ์ดินมีปัญหาร้อยละ 6.8 เกษตรกรสามารถแก้ไขปัญหได้ในระดับปานกลาง มีความยั่งยืนสูง
  11. การขาดแคลนแรงงานมีปัญหาร้อยละ 3.9 เกษตรกรสามารถแก้ไขปัญหได้ในระดับปานกลาง มีความยั่งยืนสูง
  12. ปัญหาวัชพืชมีปัญหาร้อยละ 1.9 เกษตรกรสามารถแก้ไขปัญหได้ในระดับปานกลาง มีความยั่งยืนสูง
  13. ปัญหาการขนส่งมีปัญหาร้อยละ 2.9 เกษตรกรสามารถแก้ไขปัญหได้ในระดับปานกลาง มีความยั่งยืนสูง
  14. เกษตรกรเจ็บป่วยอย่างกระทันหัน (ที่กระทบกระเทือนต่อแรงงาน) มีปัญหาร้อยละ 5 สามารถแก้ไขปัญหได้ในระดับปานกลาง มีความยั่งยืนสูง
- สรุปความยั่งยืนอยู่ในระดับสูง เพราะเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาด้านการจัดการที่ยั่งยืนด้านการใช้ประโยชน์ของที่ดินป่าไม้

4.2 เสถียรภาพของผลผลิตในรอบ 5 ปี มีความมั่นคงเพียงใด (ผลผลิต/หน่วยพื้นที่) โดยได้กำหนดเกณฑ์ให้ค่าตามดังนี้

ลดลงให้	0 คะแนน
คงที่ให้	1 คะแนน
เพิ่มขึ้นให้	2 คะแนน

จากนั้นนำคะแนนของผู้ให้ข้อมูลที่ระบุมาคำนวณน้ำหนักค่าเฉลี่ยในแต่ละข้อความ โดยมีเกณฑ์ค่าคะแนนเฉลี่ยดังนี้

0 – 0.66	ผลผลิตลดลง
0.67 – 1.33	ผลผลิตคงที่
1.34 – 2.00	ผลผลิตเพิ่มขึ้น

จากผลการศึกษาพบว่า ผลผลิตพืชไร่ พืชสวน ไม้ผล และอื่น ๆ เช่น ไร่ หนุ่ วัว ผักกาดชะอม มีเสถียรภาพและความมั่นคงในระดับคงที่ โดยไม้ผลมีเสถียรภาพและความมั่นคงของผลผลิตมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.33 รองลงมาเป็นพืชสวนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.81 พืชไร่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.76 และอื่น ๆ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.67

ตารางที่ 34 เสถียรภาพและความมั่นคงของผลผลิตในรอบ 5 ปี

ประเภทผลผลิต	ลดลง		เพิ่มขึ้น		คงที่		$\bar{X}$	SD	แปลความ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
พืชไร่	5	4.9	8	7.8	19	18.4	0.76	1.21	คงที่
พืชสวน	8	7.8	6	5.8	21	20.4	0.81	1.23	คงที่
ไม้ผล	15	14.6	29	28.2	33	32.0	1.33	1.76	คงที่
อื่น ๆ	2	1.9	8	7.8	16	15.5	0.67	1.15	คงที่

หมายเหตุ : เกษตรกรบางคนมีการปลูกพืชหลายประเภท

4.3 การจัดการที่ยั่งยืนด้านการใช้ประโยชน์ที่ดินของเกษตรกรในอนาคต จากการศึกษาพบว่า สภาพแวดล้อม (Stress and Perturbation) ที่คาดว่าจะมีปัญหาในอนาคตในเรื่องดังต่อไปนี้

1. ปัญหาการถือครองที่ดินป่าไม้ จะได้ออกสารสิทธิ์หรือไม่ พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีปัญหาร้อยละ 57.3 สามารถแก้ไขปัญหาคดีร้อยละ 8.7 แก้ไขได้ปานกลางร้อยละ 24.3 และแก้ไขไม่ได้ร้อยละ 24.3
2. ปัญหาเรื่องการประกาศเป็นเขตอุทยานแห่งชาติหรือเขตอนุรักษ์พบว่าเกษตรกรมีปัญหา ร้อยละ 24.3 หรือประมาณ 1 ใน 4 ส่วน เกษตรกรสามารถแก้ไขปัญหาคดีร้อยละ 2.9 แก้ไขได้ปานกลางร้อยละ 15.6 และแก้ไขไม่ได้ร้อยละ 5.8
3. ปัญหาการสืบทอดทำการเกษตรพบว่าเกษตรกรมีปัญหาเพียงร้อยละ 7.8 สามารถแก้ไขปัญหาคดีได้ปานกลางร้อยละ 4.9 และแก้ไขไม่ได้ร้อยละ 2.9
4. ปัญหาแรงงานกรณีที่เกษตรกรเจ็บป่วยหรือคิดจะจําเป็นพบว่าเกษตรกรมีปัญหาเพียงร้อยละ 3.9 สามารถแก้ไขปัญหาคดีร้อยละ 0.95 แก้ไขปัญหาได้ปานกลางร้อยละ 2.0 และแก้ไขไม่ได้ร้อยละ 0.95 (ตารางที่ 35)
5. ปัญหาการขนส่งผลผลิต พบว่าเกษตรกรมีปัญหาเพียงเล็กน้อยคือ ร้อยละ 1.9 สามารถแก้ไขปัญหาคดีในระดับปานกลางร้อยละ 1 แก้ไขไม่ได้ร้อยละ 1

ตารางที่ 35 การจัดกาที่ยังยึนด้านกาใช้ประโยชน์ที่ดินของเกษตรกรในอนาค

ภาวะสภาพแวดล้อม (Stress and Perturbation) ในอนาค	มีปัญหา		ไม่มีปัญหา		การแก้ปัญหาได้						ระดับการ แก้ปัญหา			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	ดี			ปานกลาง				รวม		
					จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ				
1. ปัญหาการถือครองที่ดินป้าไม่ จะได้เอกสารสิทธิ์หรือไม่	59	57.3	44	42.7	9	8.7	25	24.3	25	24.3	103	1.42	0.52	ไม่ดี
2. ปัญหาการถือครองที่ดินมีผู้สืบทอด การทำการเกษตรหรือไม่	8	7.8	94	91.3	-	-	5	4.9	3	2.9	103	1.90	0.33	ปานกลาง
3. ปัญหาแรงงาน มีแรงงานทำ การเกษตรหรือไม่ กรณีเจ็บป่วย หรือติดธุระจำเป็น	4	3.9	99	96.1	1	0.95	2	2.0	1	0.95	103	1.94	0.27	ปานกลาง
4. ปัญหาเรื่องกาประกาศเป็น เขตอุทยานแห่งชาติหรือเขต อนุรักษ์	25	24.3	78	75.7	3	2.9	16	15.6	6	5.8	103	1.75	0.46	ปานกลาง
5. ปัญหาการขนส่งผลผลิต	2	1.9	101	98.1	-	-	1	0.95	1	0.95	103	1.96	0.24	ปานกลาง

จากตารางจะเห็นว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มิมีปัญหาการจัดการที่ยังยึนด้านกาใช้ประโยชน์ที่ดินของเกษตรกรในอนาค
จึงคาดว่าในอนาคความ
ยังยึนก็จะสูงด้วย

ตอนที่ 5 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่
ป่าไม้ของเกษตรกร จากการศึกษาพบว่า

1. เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาเรื่องการวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ ร้อยละ 69.8 รองลงมาพื้นที่ปัญหาน้อย ร้อยละ 24.3 นอกนั้นเกษตรกรมีปัญหาปานกลางถึงมาก เพียงร้อยละ 4.9
2. ในเรื่องบทบาทของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ต่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ (ดิน น้ำ ป่า) พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาถึงร้อยละ 87.5 รองลงมามีปัญหาเล็กน้อยร้อยละ 7.8 มีปัญหาปานกลางร้อยละ 3.9 และมีปัญหามากร้อยละ 1.0
3. ความเป็นไปได้ในการปลูกพืชเชิงอนุรักษ์ดิน น้ำ และระบบเกษตรป่าไม้ (เช่นการปลูกพืชเกษตรกับไม้ผลหรือไม้ป่า) เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีปัญหา ร้อยละ 62.1 รองลงมามีปัญหาเล็กน้อยร้อยละ 17.5 มีปัญหาปานกลางร้อยละ 7.8 และมีปัญหามากร้อยละ 15.6
4. ปัญหาการเข้าจับกุมของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ช่วงที่รอผลการพิสูจน์สิทธิ์พื้นที่ที่ถือครอง เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาร้อยละ 90.3 รองลงมามีปัญหาเล็กน้อยร้อยละ 6.8 มีปัญหาปานกลางร้อยละ 1 และมีปัญหามากร้อยละ 1 และมีปัญหามากร้อยละ 1.9
5. การกว้านซื้อที่ดินของนายทุน เกษตรกรส่วนใหญ่บอกว่าไม่มีปัญหาแต่อย่างใดร้อยละ 80.5 รองลงมามีปัญหาเล็กน้อยร้อยละ 17.5 นอกนั้นมีปัญหาปานกลาง และมีปัญหามากเท่ากันคือ ร้อยละ 1.0 (ตารางที่ 36)

ตารางที่ 36 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ของเกษตรกร

ปัญหา	มีปัญหามาก		มีปัญหาปานกลาง		มีปัญหาน้อย		ไม่มีปัญหา		$\bar{X}$	SD	ข้อเสนอแนะ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
1. การวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้	1	1.0	4	3.9	25	24.3	72	69.8	3.61	0.70	-เจ้าหน้าที่ของรัฐควรเข้ามาช่วยวางแผนร่วมกับเกษตรกร -รัฐควรให้กรรมสิทธิ์ในที่ดินที่ถือครองทำกินเพื่อจะได้กล้าลงทุนอย่างเต็มที่
2. ทบหาของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ต่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ (ดิน, น้ำ, ป่า) อย่างต่อเนื่อง	1	1.0	4	3.9	8	7.8	90	87.3	3.81	0.60	-เจ้าหน้าที่ของรัฐควรเข้ามาประสานงานกับองค์กรท้องถิ่นเพื่อแก้ปัญหาในภาพรวมให้สอดคล้องกันและให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการจัดการทุกขั้นตอน
3. ความเข้าใจในการปลูกพืชเชิงอนุรักษ์ดิน น้ำ และระบบเกษตรป่าไม้ (เช่น การปลูกพืชเกษตรกับไม้ผลหรือไม้ป่า)	13	12.6	8	7.8	18	17.5	64	62.1	3.28	1.09	-เจ้าหน้าที่ของรัฐควรเข้าไปช่วยจัดรูปแบบในการจัดการให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ของเกษตรกรแต่ละราย

ตารางที่ 36 (ต่อ)

ปัญหา	มีปัญหามาก		มีปัญหาปานกลาง		มีปัญหาน้อย		ไม่มีปัญหา		$\bar{X}$	SD	ข้อเสนอแนะ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
4. ปัญหาการเข้าจับกุมของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ช่วงที่รอผลการพิสูจน์คดีที่พื้นที่ถาวร	2	1.9	1	1.0	7	6.8	93	90.3	3.82	0.64	- เจ้าหน้าที่ป่าไม้หลายหน่วยงาน ซึ่งสังกัดส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ควรร่วมมือการประสาน การปฏิบัติโดย การประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรรับทราบ และเข้าใจในทิศทางเดียวกัน - รัฐควรเร่งรัดการพิสูจน์ให้เกษตรกร โดยเร็ว
5. การกว้านซื้อที่ดินของ นายทุน	1	1.0	1	1.0	18	17.5	80	80.5	3.62	0.89	- เจ้าหน้าที่ป่าไม้ควรร่วมกับผู้นำชุมชน ตรวจสอบรายชื่อผู้ทำการ เกษตรตาม ที่แจ้งไว้กับทาง ราชการหากพบว่าขาย ที่ดินให้กับนายทุนจริงให้จับผิดที่ ประชุมของหมู่บ้านขอออกกักพื้นที่ หากคือตั้งให้ใช้มาตรการทางกฎหมาย แล้วให้เลิกเกษตรกรที่เหมาะสม เข้าทำกินแทน - ควรส่งเสริมอาชีพให้เกษตรกรทำ อื่นที่นอกภาคการเกษตรกรรมเพื่อให้ มีรายได้เพิ่มควบคู่ไปด้วยเพื่อให้ เพียงพอในการดำรงชีวิตประจำวัน

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเจ้าหน้าที่ป่าไม้ แบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะบุคคลของผู้ให้ข้อมูล

1.1 เพศ จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่าร้อยละ 100 ของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ทั้งหมดเป็นเพศชาย เนื่องจากการปฏิบัติงานในสนามต้องใกล้ชิดกับมนุษย์สัมพันธ์กับเกษตรกรและต้องพักอาศัยอยู่ในป่าเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเจ้าหน้าที่ป่าไม้ที่เป็นผู้หญิงจะมีปัญหาในเรื่องของความปลอดภัยและการบังคับบัญชาทำให้มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่เจ้าหน้าที่ป่าไม้ที่ปฏิบัติงานประจำในพื้นที่ป่าควรจะเป็นเพศชาย (ตารางที่ 37)

ตารางที่ 37 เพศของเจ้าหน้าที่ป่าไม้

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	6	100
หญิง	-	-
รวม	6	100

1.2 อายุ พบว่าอายุส่วนใหญ่ของเจ้าหน้าที่ป่าไม้มีอายุ โดยเฉลี่ย 41 ปี ส่วนใหญ่จะมีอายุระหว่าง 35-40 ปี ร้อยละ 66.6 รองลงมาคืออายุระหว่าง 41-45 ปี และ 46-50 ปี ร้อยละ 1 (ตารางที่ 38)

ตารางที่ 38 อายุของเจ้าหน้าที่ป่าไม้

ช่วงอายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
35 – 40	4	66.60
41 – 45	1	16.70
46 – 50	1	16.70
รวม	6	100

1.3 สถานภาพการสมรส พบว่า เจ้าหน้าที่ป่าไม้ปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่ป่าไม้ อ.สันกำแพง จ.เชียงใหม่ ทั้งหมดจะสมรสแล้วร้อยละ 100 (ตารางที่ 39)

ตารางที่ 39 สถานภาพสมรสของเจ้าหน้าที่ป่าไม้

สถานภาพการสมรส	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	6	100
หญิง	-	-
รวม	6	100

1.4 ระดับการศึกษา ปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ป่าไม้ส่วนใหญ่ จะมีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีร้อยละ 66.7 รองลงมามีการศึกษาอยู่ในระดับสูงกว่าปริญญาตรีร้อยละ 33.3 (ตารางที่ 40)

ตารางที่ 40 ระดับการศึกษาของเจ้าหน้าที่ป่าไม้

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อนุปริญญา	-	-
ปริญญาตรี	4	66.7
ปริญญาโท	2	33.3
รวม	6	100

1.5 ระยะเวลาที่รับราชการของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ พบว่าเจ้าหน้าที่ป่าไม้จะมีอายุการเข้ารับราชการโดยเฉลี่ย 20 ปี ส่วนใหญ่จะรับราชการมาเป็นเวลา 15-20 ปี ร้อยละ 66.7 รองลงมารับราชการเป็นเวลา 26-30 ปี ร้อยละ 33.30 (ตารางที่ 41)

ตารางที่ 41 อายุราชการของเจ้าหน้าที่ป่าไม้

อายุราชการ (ปี)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
15 – 20	4	66.7
21 – 25	-	0.00
26 – 30	2	33.3
รวม	6	100

1.6 การเข้ารับการฝึกอบรมหรือรับฟังการประชุมชี้แจงเกี่ยวกับนโยบายของรัฐต่อการจัดการที่ดินทำกินของราษฎรที่ยังยืนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535-2542 ปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ป่าไม้ไม่เข้ารับการฝึกอบรมหรือรับฟังเรื่องดังกล่าวโดยเฉลี่ย 7 ครั้ง ส่วนใหญ่เข้ารับการฝึกอบรมหรือรับฟังจำนวน 1-7 ครั้ง ร้อยละ 67.6 รองลงมาเข้ารับการฝึกอบรมหรือรับฟังจำนวน 8-15 ครั้ง และ 16-22 ครั้ง ร้อยละ 16.7

ตารางที่ 42 การเข้ารับการฝึกอบรมหรือรับฟังการประชุมชี้แจงเกี่ยวกับนโยบายของรัฐต่อการจัดการที่ดินทำกินของราษฎรที่ยังยืนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535-2542

จำนวนครั้งที่เข้าอบรมหรือรับฟัง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1 - 7	4	67.60
8 - 15	1	16.70
16 - 22	1	16.70
รวม	6	100

1.7 เงินเดือนที่ได้รับสำหรับการดำรงชีวิตประจำวัน ปรากฏว่า เจ้าหน้าที่ป่าไม้ส่วนใหญ่ตอบว่าไม่พอเพียง ร้อยละ 66.70 รองลงมาตอบว่าพอเพียงร้อยละ 33.3 (ตารางที่ 43)

ตารางที่ 43 ความคิดเห็นด้านเงินเดือนที่ได้รับสำหรับการดำรงชีวิตประจำวันของเจ้าหน้าที่ป่าไม้

เงินเดือนที่ได้รับ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
พอเพียง	2	33.30
ไม่พอเพียง	4	66.70
รวม	6	100

1.8 การทำอาชีพเสริมนอกเหนือจากงานในหน้าที่ พบว่าเจ้าหน้าที่ป่าไม้ส่วนใหญ่ทำอาชีพเสริมเป็นบางครั้งร้อยละ 66.60 รองลงมาไม่มีและ ไม่มีร้อยละ 23.4 (ตารางที่ 44)

ตารางที่ 44 การทำอาชีพเสริมนอกเหนือจากงานในหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ป่าไม้

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มี	1	16.70
ไม่มี	1	16.70
มีเป็นบางครั้ง	4	66.60
รวม	6	100

1.9 ความคิดเห็นต่อกรมป่าไม้เรื่องการมีสวัสดิการเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ พบว่า เจ้าหน้าที่ป่าไม้ส่วนใหญ่ตอบว่าไม่มีร้อยละ 66.7 รองลงมาตอบว่ามีร้อยละ 33.3 (ตารางที่ 45)

ตารางที่ 45 แสดงความคิดเห็นต่อกรมป่าไม้เรื่องการมีสวัสดิการเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ป่าไม้

การมีสวัสดิการเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มี	2	33.30
ไม่มี	4	66.70
รวม	6	100

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ที่มีต่อความยั่งยืนของการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ของเกษตรกรในท้องที่ อ.สันกำแพง จ.เชียงใหม่

จากการศึกษาความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ที่มีต่อความยั่งยืนของการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ของเกษตรกรในท้องที่ อ.สันกำแพง จ.เชียงใหม่ โดยใช้คำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นทั้งหมด 19 คำถาม ซึ่งเป็นคำถามในเชิงบวก ซึ่งถ้ามีระดับความคิดเห็นมากจะได้คะแนนมาก และถ้าเห็นด้วยน้อยก็จะได้รับคะแนนน้อย โดยจะคำนวณเป็นค่าเฉลี่ยของแต่ละด้าน เมื่อได้คะแนนเฉลี่ยแล้วนำมาเปรียบเทียบถึงเกณฑ์ประเมินค่าคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ในการแสดงออกในความคิดเห็นใช้วิธีการคิดดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ค่าสูงสุด} &= \text{เห็นด้วยอย่างยิ่ง} = 5 \\ \text{ค่าต่ำสุด} &= \text{ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง} = 1 \\ \text{ดังนั้นการแบ่งช่วงคะแนนทำได้ดังนี้} \\ \frac{\text{ค่าสูงสุด} - \text{ค่าต่ำสุด}}{\text{จำนวนช่วงคะแนน}} &= \frac{5-1}{5} = \frac{4}{5} = 0.80 \end{aligned}$$

ระดับความคิดเห็น	ค่าเฉลี่ย
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	4.21-5.00
เห็นด้วยมาก	3.41-4.20
ไม่แน่ใจ	2.61-3.40
ไม่เห็นด้วย	1.81-2.60
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1.00-1.80

จากการศึกษาพบว่าเจ้าหน้าที่ป่าไม้มีความคิดเห็นต่อความยั่งยืนของการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ของเกษตรกรในระดับเห็นด้วยมาก โดยมีความคิดเห็นดังต่อไปนี้ (ตารางที่ 46) ประเด็นที่เจ้าหน้าที่ป่าไม้ที่ศึกษาเห็นด้วยอย่างยิ่ง

- การที่รัฐเปิดโอกาสให้เกษตรกรแจ้งการครอบครองพื้นที่ป่าไม้ทำให้มีการบุกรุกทำลายป่าเพิ่มมากขึ้น ($\bar{X} = 4.67$)
- การทำการเกษตรเชิงอนุรักษ์เป็นการทำการเกษตรที่ทำลายป่าน้อยที่สุด ($\bar{X} = 4.50$)
- การทำการเกษตรแบบยั่งยืนอาจใช้เวลาในการจัดการบ้างแต่ให้ผลผลิตตอบแทนอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 4.50$)
- ระบบวนเกษตรทำให้การจัดการในพื้นที่เกิดความยั่งยืนได้ ($\bar{X} = 4.50$)

ประเด็นที่เจ้าหน้าที่ป่าไม้ที่ศึกษาเห็นด้วยมาก

- เกษตรกรส่วนใหญ่มักจะบุกรุกพื้นที่ป่าไม้เพิ่มเติมเป็นผลให้ความยั่งยืนเกิดขึ้นยาก ($\bar{X} = 4.17$)
- การทำการเกษตรในพื้นที่ป่าไม้เป็นปัญหาที่เรื้อรังควบคุมไม่ได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (ดิน, น้ำ, ป่า) อย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.00$)
- การทำการเกษตรในพื้นที่ป่าไม้สามารถทำให้พื้นดินอุดมสมบูรณ์ได้ หากมีการจัดการที่ถูกต้อง ($\bar{X} = 3.83$)

- การทำการเกษตรในพื้นที่ป่าไม้ควรห้ามมิให้นำเครื่องจักรกลหนักมาใช้เพื่อลดความเสี่ยงในการบุกรุกทำลายป่าเพิ่มเติม เป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่ส่งผลให้พื้นที่ป่าลดลงช้ามาก ($\bar{X} = 3.83$)
- การเกษตรในระบบการปลูกพืชเชิงอนุรักษ์ทำให้การระบาดของโรคแมลงศัตรูพืชและวัชพืชน้อยลง ($\bar{X} = 3.83$)
- หากให้สิทธิเกษตรกรครอบครองพื้นที่ป่าอย่างถูกต้องตามกฎหมายควรมีเงื่อนไขให้ปลูกป่าในพื้นที่อย่างน้อย 15% ของพื้นที่ซึ่งจะทำให้เกิดความยั่งยืนในพื้นที่ได้ ($\bar{X} = 3.67$)
- การถือครองพื้นที่ป่าไม้เพื่อการเกษตรควรเป็นเกษตรกรในพื้นที่ และทำอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ($\bar{X} = 3.67$)
- การทำการเกษตรให้พื้นที่ป่าไม้ทำให้มีปัญหาในเรื่องการไหลบ่าของหน้าดิน ($\bar{X} = 3.50$)
- เกษตรกรต้องการถือครองที่ดินป่าไม้เพื่อจะขายต่อให้แก่ชาชน ($\bar{X} = 3.50$)

ประเด็นที่เจ้าหน้าที่ป่าไม้ที่ศึกษาไม่แน่ใจ

- นโยบายของรัฐที่แน่นอนต่อการจัดการใช้ประโยชน์ที่ดินที่ยั่งยืนในพื้นที่ป่าไม้ของเกษตรกร ($\bar{X} = 3.33$)
- การอนุโลมให้เกษตรกรทำกินในพื้นที่เดิมดีกว่าการออกเอกสารสิทธิให้ เพื่อป้องกันมิให้มีการซื้อขาย ($\bar{X} = 3.33$)
- เกษตรกรไม่สามารถจัดการพื้นที่ทำการเกษตรให้ยั่งยืนได้หากไม่ได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ ($\bar{X} = 3.33$)
- การทำการเกษตรในพื้นที่ป่าไม้ควรทำในรูปของวนเกษตรเท่านั้นจึงจะทำให้เกิดความยั่งยืนตลอดไป ($\bar{X} = 3.00$)

ประเด็นที่เจ้าหน้าที่ป่าไม้ที่ศึกษาไม่เห็นด้วย

- เกษตรกรส่วนใหญ่ครอบครองพื้นที่ป่าแทนพวกนายทุนส่งผลให้มีการจัดการพื้นที่ให้เหมาะสมไม่เต็มที่ ทำให้ผลผลิตต่ำ ($\bar{X} = 2.50$)
- หากพวกนายทุนครอบครองพื้นที่ป่าจะทำให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนมากกว่าเกษตรกรรายย่อย ($\bar{X} = 2.33$)

ตารางที่ 46 ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ที่มีผลต่อความยั่งยืนของการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ของกรมทรัพยากร

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น					X̄	SD.	แปลผล
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วยมาก	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง			
1. นโยบายของรัฐที่เน้นองค์การจัดการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ของกรมทรัพยากร	1 (16.7)	2 (33.3)	1 (16.7)	2 (33.3)	-	3.33	1.21	ไม่แน่ใจ
2. กรมทรัพยากรส่วนใหญ่จะบุกรุกพื้นที่ป่าไม้เพิ่มเติมเป็นผลให้ความยั่งยืนเกิดขึ้นยาก	3 (50.0)	2 (33.3)	-	1 (16.7)	-	4.17	1.17	เห็นด้วยมาก
3. การทำการเกษตรแบบยั่งยืนอาจใช้เวลาในการจัดการบ้างแต่ให้ผลผลิตผลตอบแทนอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ	3 (50.00)	3 (50.00)	-	-	-	4.50	0.55	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
4. การทำการเกษตรในพื้นที่ป่าไม้ทำให้เกิดปัญหาในเรื่องการไหลบ่าของหน้าดิน	1 (16.7)	3 (50.0)	-	2 (33.3)	-	3.50	1.23	เห็นด้วยมาก
5. การทำการเกษตรในพื้นที่ป่าไม้เป็นปัญหาที่เรื้อรังควบคุมไม่ได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (ดิน, น้ำ ป่า, อย่างต่อเนื่อง)	2 (33.3)	3 (50.0)	-	1 (16.7)	-	4.00	1.10	เห็นด้วยมาก

ตารางที่ 46 (ต่อ)

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	SD.	แปลผล
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วยมาก	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง			
6. การทำเกษตรในพื้นที่ป่าไม่สามารถทำให้พื้นดินอุดมสมบูรณ์ได้หากมีการจัดการที่ถูกต้อง	2 (33.3)	2 (33.3)	1 (16.7)	1 (16.7)	-	3.83	1.17	เห็นด้วยมาก
7. เกษตรส่วนใหญ่ครอบครองพื้นที่ป่าแทนพวงนาขุนสงผลให้มีการจัดการพื้นที่ที่เหมาะสมไม่เต็มที่ทำให้ผลผลิตต่ำ	-	2 (33.3)	-	3 (50.0)	1 (16.7)	2.50	1.23	ไม่เห็นด้วย
8. หากให้สิทธิเกษตรกรครอบครองพื้นที่ป่าไม่อย่างถูกต้องตามกฎหมายควรมีเงื่อนไขให้ปลูกป่าในพื้นที่อย่างน้อย 15% ของพื้นที่ จึงจะทำให้เกิดความยั่งยืนในพื้นที่	1 (16.7)	4 (66.6)	-	-	1 (16.7)	3.67	1.23	เห็นด้วยมาก
9. การทำการเกษตรในพื้นที่ป่าไม่ควรทำให้ป่าเครื่องจักรกลหนักมาใช้เพื่อลดความเสี่ยงในการบุกรุกทำลายป่าเพิ่มเติมเป็นวิธีการอย่างหนึ่งส่งผลให้พื้นที่ป่าลดลงซ้ำมาก	1 (16.7)	4 (66.6)	-	1 (16.7)	-	3.83	0.98	เห็นด้วยมาก

ตารางที่ 46 (ต่อ)

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	SD.	แปลผล
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วยมาก	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง			
10. การทำการเกษตรเชิงอนุรักษ์เป็นการ ทำการเกษตรที่ทำหลายป้าน้อยที่สุด	3 (50.00)	3 (50.00)	-	-	-	4.50	0.55	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
11. การถนุโลมให้เกษตรกรทำกินในพื้นที่ เดิมดีกว่าการออกเอกสารสิทธิ์ให้เพื่อ ป้องกันมิให้มีการซื้อขาย	-	3 (50.00)	2 (33.3)	1 (16.7)	-	3.33	0.82	ไม่แน่ใจ
12. หากพวกรายทุนครอบครองพื้นที่ป่า จะทำให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนมาก กว่าเกษตรกรรายย่อย	-	1 (16.7)	1 (16.7)	4 (66.6)	-	2.33	1.03	ไม่เห็นด้วย
13. การที่รัฐเปิดโอกาสให้เกษตรกรแจ้ง การครอบครองพื้นที่ป่าไม่ทำให้มีการ บุกรุกทำลายป่าเพิ่มมากขึ้น	4 (66.7)	2 (33.3)	-	-	-	4.67	0.52	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
14. ระเบาวนเกษตรทำให้การจัดการใน พื้นที่เกิดความยั่งยืนได้	3 (50.0)	3 (50.0)	-	-	-	4.50	0.55	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
15. เกษตรกรไม่สามารถจัดการพื้นที่ทำ การเกษตรให้ยั่งยืนได้หากไม่ได้รับ คำแนะนำจากเจ้าหน้าที่	-	3 (50.0)	2 (33.3)	1 (16.7)	-	3.33	0.82	ไม่แน่ใจ

ตารางที่ 46 (ต่อ)

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	SD.	แปลผล
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วยมาก	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง			
16. การเกษตรในระบบการปลูกพืชเชิงอนุรักษ์ทำให้การระบาดของโรคแมลงศัตรูพืชและวัชพืชน้อยลง	-	5 (83.3)	1 (16.7)	-	-	3.83	0.41	เห็นด้วยมาก
17. การทำการเกษตรในพื้นที่ป่าไม้ควรทำในรูปของวนเกษตรเท่านั้นจึงจะทำให้เกิดความยั่งยืนตลอดไป	-	4 (66.6)	-	1 (16.7)	1 (16.7)	3.00	1.27	ไม่แน่ใจ
18. การถือครองพื้นที่ป่าไม้เพื่อการเกษตรควรเป็นเกษตรกรในพื้นที่และทำอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก	-	4 (66.6)	2 (33.3)	-	-	3.67	0.52	เห็นด้วยมาก
19. เกษตรกรต้องการถือครองที่ดินป่าไม้เพื่อจะขายต่อให้แก่นายทุน	1 (16.7)	2 (33.3)	2 (33.3)	1 (16.7)	-	3.50	1.05	เห็นด้วยมาก
เฉลี่ย						3.68	0.92	เห็นด้วยมาก

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ป่าไม้เกี่ยวกับความยั่งยืนของการใช้ ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้

จากการวิเคราะห์ตามตารางที่ 47 ผลรวมในการเสนอปัญหาและการให้ข้อเสนอแนะ
เจ้าหน้าที่ป่าไม้ให้ความสำคัญในปัญหาการวิเคราะห์การจัดการที่ยั่งยืนของการใช้ประโยชน์ที่ดิน
ในพื้นที่ป่าไม้ถึงร้อยละ 100 รองลงมาเป็นการวิเคราะห์ปัญหาความคิดเห็นของการใช้ประโยชน์ที่
ดินในพื้นที่ป่าไม้ของเกษตรกร และการจัดทำแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ของ
เกษตรกรร้อยละ 83.3 การวิเคราะห์ปัญหาที่เจ้าหน้าที่ป่าไม้ให้ความสำคัญน้อยที่สุด คือด้านการ
วิเคราะห์การใช้ประโยชน์ที่ดินของเกษตรกรและการวิเคราะห์ขั้นตอนการพิสูจน์สิทธิ์พื้นที่ทำกิน
ของเกษตรกรร้อยละ 66.7 เท่านั้น

ตารางที่ 47 ร้อยละของการเสนอปัญหาและข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ป่าไม้

ปัญหา	มีปัญหา		ไม่มีปัญหา		ข้อเสนอแนะ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
1. ความคิดเห็นต่อการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ของเกษตรกร	5	83.3	1	16.7	<ul style="list-style-type: none"> - พื้นที่ทำการเกษตรในปีมีน้อยควรมีการวิเคราะห์ที่ดินเพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์อย่างสูงสุด - รัฐควรจัดส่งเจ้าหน้าที่อบรมเกษตรกรเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด - เกษตรกรควรพิจารณาลักษณะและประเภทของที่ดิน รวมถึงความอุดมสมบูรณ์ของดินเพื่อนำมาประกอบการตัดสินใจว่าจะปลูกพืชชนิดใดจึงจะได้ประโยชน์สูงสุด ควรมีการปรับปรุงดินโดยการปลูกพืชตระกูลถั่วควบคู่ไปด้วย
2. การจัดทำแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ของเกษตรกร	5	83.3	1	16.7	<ul style="list-style-type: none"> - เกษตรกรควรจัดทำแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เหมาะสมโดยทำผังของพื้นที่ว่าพื้นที่ส่วนไหนจะใช้ทำอะไร เช่น กำหนดพื้นที่สำหรับปลูกสร้างอาคาร พื้นที่สำหรับปลูกไม้ยืนต้น ธารน้ำ และอื่น ๆ ที่คิดว่าจะก่อให้เกิดประโยชน์ - เกษตรกรควรวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินโดยให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้คอยให้คำแนะนำซึ่งเกษตรกรจะต้องมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน

ตารางที่ 47 (ต่อ)

ปัญหา	มีปัญหา		ไม่มีปัญหา		ข้อเสนอแนะ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
3. การวิเคราะห์การใช้ประโยชน์ที่ดินของเกษตรกร	4	66.7	2	33.3	- ควรให้เจ้าหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดินมาร่วมในการวิเคราะห์ที่ดินแล้วเกษตรกรควรดำเนินการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างจริงจังโดยติดตามและเอาใจใส่ในกิจกรรมทุกอย่างอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผลลัพธ์ออกมาแน่นอนและชัดเจน ซึ่งจะส่งผลให้ดินปรับสภาพให้อุดมสมบูรณ์ได้ขึ้นตามลำดับ
4. การวิเคราะห์ขั้นตอนการพิสูจน์สิทธิ์พื้นที่ทำกินของเกษตรกร	4	66.7	2	33.3	- รัฐควรดำเนินการแก้ไขปัญหาระยะยาว และควรดำเนินการอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยวางเงื่อนไขกฎเกณฑ์ให้ชัดเจนรัดกุม โดยเน้นให้การใช้ประโยชน์พื้นที่เกิดความยั่งยืนให้ได้ - เจ้าหน้าที่ของรัฐ ควรจัดการเกี่ยวกับการทำงานให้เกษตรกรมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินของเกษตรกรอย่างจริงจังและเร่งด่วนเพื่อระงับและป้องกันการขยายพื้นที่ทำกินของเกษตรกร โดยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์

ตารางที่ 47 (ต่อ)

ปัญหา	มีปัญหา		ไม่มีปัญหา		ข้อเสนอแนะ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
5. การจัดการที่ยั่งยืนของการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้	6	100	-	-	<p>ข้อเสนอแนะ</p> <ul style="list-style-type: none"> - เกษตรกรควรดูแลคุณภาพของดินอย่างต่อเนื่อง ดูแลรักษาพืชผลสัตว์เลี้ยง กำจัดวัชพืช และวัชพืชด้วยวิธีชีวภาพหรือกลไกเดียว การใช้สารเคมี - รัฐต้องกำหนดคนโยบายให้ชัดเจนและให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติตามนโยบายอย่างเคร่งครัด - รัฐประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรเข้าใจถึงผลดีผลเสียของการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้อย่างชัดเจน - ต้องให้ราษฎรมีส่วนรวมในการกำหนดรูปแบบของพื้นที่ว่าต้องใช้พื้นที่ใดให้เหมาะสมกับหลักวิชาการเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทั้งต่อรัฐและเกษตรกร - ทุหน่วยที่เกี่ยวข้องต้องมีการประสานงานกันอย่างจริงจัง เพื่อให้เกิดผลให้เป็นรูปธรรมอย่างแท้จริง